

BRUG AF TRANSSKRIBEREDE MATERIALER

INSTITUT FOR KULTUR OG SAMFUND

INSTITUT FOR KULTUR OG SAMFUND

27. OKTOBER 2025

NINA JAVETTE KOEFOED
PROFESSOR

Introduktion til projektet

Potentiale for forskningen

Potentiale for undervisning og studerende

Potentiale for slægtsforskere og historisk interesserede

PROJEKTET – VOICES OF THE PEOPLE

Materialet

- 220 supplikprotokoller re-digitaliseret af Rigsarkivet efteråret 2023

Fremgangsmåde

- Protokollerne uploadet til Transkribus
- Segmentering - model trænet
- Transskribering – model trænet
- Korrekturlæsning på dele af hver protokol
- Publicerer løbende

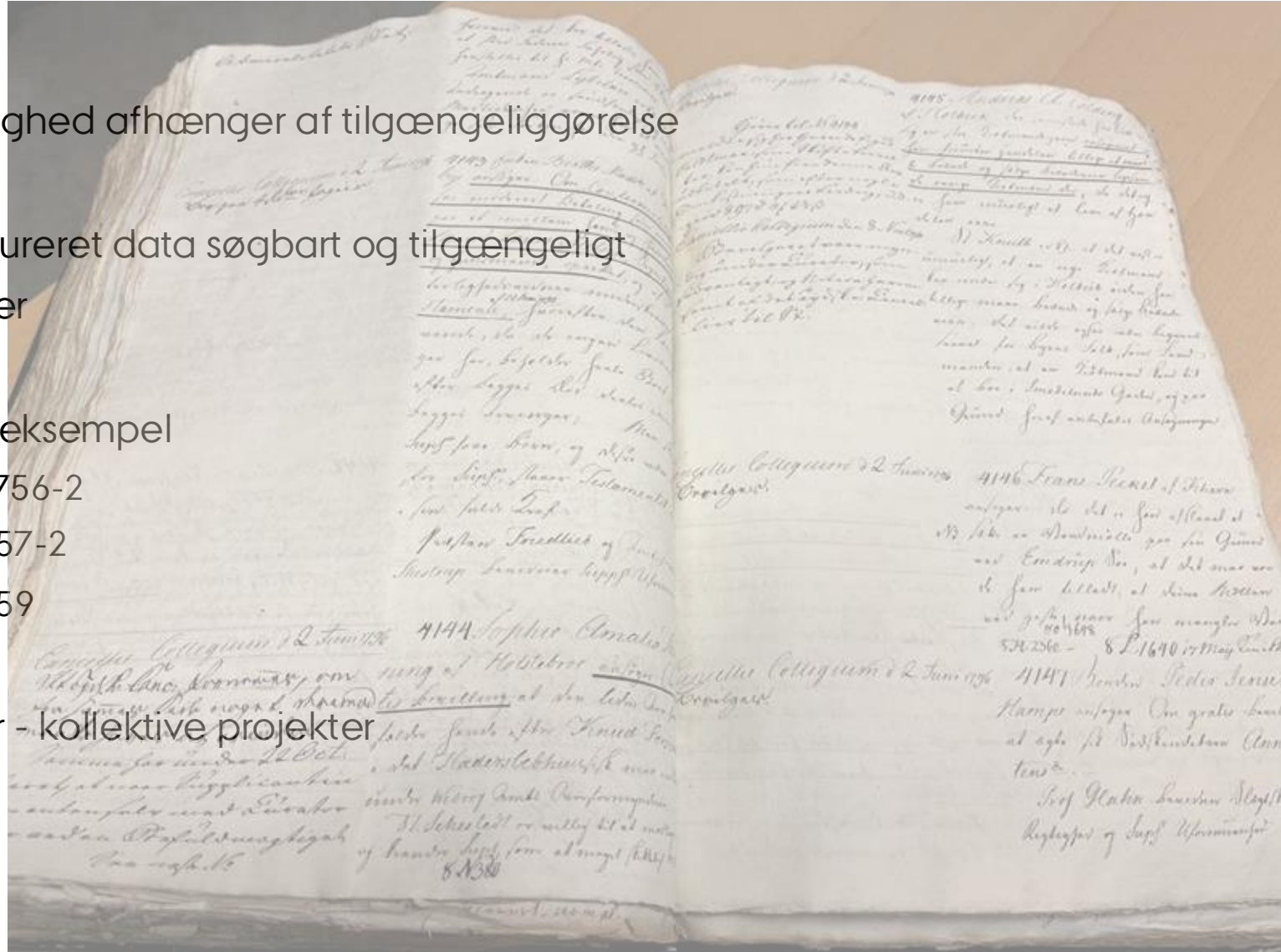
Ressourcer

- En videnskabelig assistent og 6-10 studentermedhjælpere

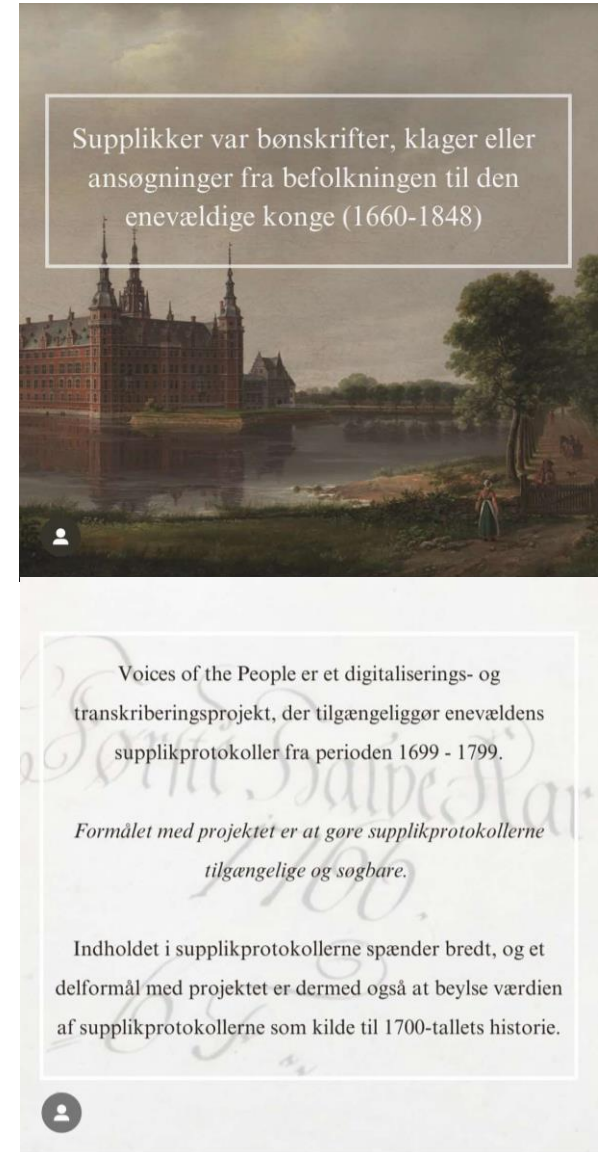
POTENTIALIA FOR FORSKNINGEN

- Platformen – anvendelighed afhænger af tilgængeliggørelse
- Store mængder ustruktureret data søgbart og tilgængeligt
- Nye spørgsmål, metoder
- Anne Lauritzdatter – et eksempel
 - Supplik nr 73, s. 49 – 1756-2
 - Supplik nr 111 s 66 1757-2
 - Supplik nr 60, s. 37, 1759
- Forsknings Samarbejder - kollektive projekter

POTENTIALIA FOR UNDERVISNING OG STUDERENDE

- Erfaring med at digitalisere, transskribere og tilgængeliggøre
- Udvikling af bedre AI-modeller i Transkribus til læsning af håndskrift
- Undervisning
 - 1700-tals arkivmateriale tilgængeligt for studerende
 - Forskningsprojekt og undervisning tættere integreret
- Gymnasiet
 - Med ekstra formidling også kildemateriale for gymnasieelever

Opslag
voices_of_the_people
Aarhus Universitet

TVUNGET ÆGTESKAB OG TUGTHUS

Fra 1756 til 1759 udspillede sig en opsigtsvækkende sag om Anna Lauridtz Datter fra Skanderborg. Gennem tre supplikker tegnes et billede af en ung kvinde, der blev gift med den langt ældre Eske Pedersen. Ægteskabet var tvunget, og Anna nægtede at opfylde sine ægteskabelige pligter.

39 2

Synes godt om fra bokrholm og andre voices_of_the_people Sagen om Anna er trist og opsigtsvækkende.

Anna blev gift med en meget ældre mand, men nægtede sine ægteskabelige pligter (heriblandt seksuelt samvær) med ham. Fordi dette blev set på som en alvorlig forseelse i 1700-tallet blev Anna sendt i Tugthus. Selvom hun kendte til konsekvensen af sine handlinger holdt hun fast og gav sig ikke.

73

I 1754 blev Anna Lauridtz Datter gift med den meget ældre Eske Pedersen, bonde i Baadstrup, Skanderborg Amt.

Men Anna nægtede at udvise sin ægteskabelige pligt, og hun ville ikke dele seng med sin mand.

På trods af formaninger fra hendes forældre, søskende og sognepræst, ændrede hun ikke opførsel.

Sagen blev i 1756 ført for Tamperretten, hvor birkedommer Niels Bang oplyste, at retten ikke kunne dømme skilsmisser. Han anmodede derfor om, at ægteskabet måtte ophæves, og at Eske måtte få tilladelse til nyt ægteskab.

Cancelliet forelagde spørgsmålet for de teologiske og juridiske fakulteter. Begge mente, at Tamperretten fremover burde kunne dømme skilsmisse i sager med vedholdende nægtelse af ægteskabelig pligt. Derudover skulle Anna indkaldes samt have to måneders tid til at ændre sig - ellers skulle hun sættes i Tugthus.

110

Men Anna viste ingen forbedring og kort tid efter forlod hun ægtemandens hus og vendte ikke tilbage.

Eske anmodede herefter igen om, at ægteskabet blev ophævet. På baggrund af Annas genstridighed blev det besluttet, at hun skulle indsættes i tugthuset.

60

I 1759 søgte Annas far, Lauridtz Rasmussen, om hendes løsladelse. Han henviste til, at ægteskabet var indgået mod hendes vilje, at hun havde været ung, og at ægtemanden var 70 år gammel. Han anførte også, at ægteskabet nu var ophævet ved kongelig befaling.

Det blev samtidig oplyst, at Eske havde mishandlet de koner han havde haft, og at den første kone havde erklæret ham uegnet til ægteskab. Anna havde i tugthuset opført sig kristeligt og skikkeligt.

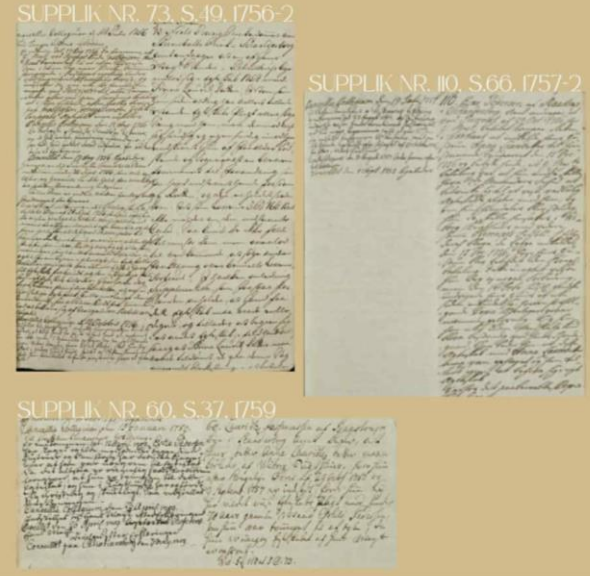
På den baggrund blev sagen indsendt til kongen. Den 3. maj 1759 bevilgede Hans Majestæt Annas løsladelse.

voices_of_the_people
Aarhus Universitet

SUPPLIK NR. 73, S.49, 1756-2

SUPPLIK NR. 110, S.66, 1757-2

SUPPLIK NR. 60, S.37, 1759

INSTITUT FOR KULTUR OG S